

„Nybyggerforeningen for det vestlige Nordslesvig“.

Af M. Refslund Poulsen.

I Aaret 1891 stiftedes »Ansiedlungsverein für das westliche Nordschleswig« med Amtsførstander Petersen, Rødding, som Formand. Til at begynde med var man fra dansk Side ikke tilbøjelig til at tage den videre alvorlig (se bl. a. H. P. Hanssens »Om vor Bondestands Købeevne og Salgstrang« i Sønderjydske Aarbøger for 1891). Efter at Thiermann i 1893 var bleven Amtsførstander i Rødding og Nybyggerforeningens Sekretær, blev man opmærksom paa, at Foreningen virkelig fik ikke saa lidt udrettet. Dette forandrede Syn fra dansk Side paa Foreningen gav H. P. Hanssen Udtryk i Afhandlingen »Tyske Ejendoms køb i Nordslesvig«, trykt i Sønderjydske Aarbøger fra 1897 saavel som i »Köllerpolitikken«. At Nybyggerforeningen kunde notere betydelige Resultater, laa ikke alene i, at de to Røddingembedsmænd havde god Vilje til at komme Danskheden til Livs. Arbejdet lettedes dem ved, at Formanden som Amtsdommer havde Lejlighed til at sætte sig ind i Panteprotokollerne fra Amtsretsdistriktets Gaarde, og Sekretæren var som Politimand i Besiddelse af alle Akter vedrørende Udvandringen, saa han paa sit eget Kontor kunde se, hvilke Gaarde der

manglende Arvtagere. Men Hovedgrunden til det betydelige Resultat maa dog søges deri, at Egnens Danskhed var svækket. Man maa indrømme Amtsdommer Petersen, at han forstod at finde vort svage Punkt.

Rødningegnen er jo til Trivialitet kaldt »Det ideelle Hjørne«. Den kan ogsaa med Rette tages som et Eksempel paa, at det »ideelle« Syn kan virke til Skade for ideelle Værdier (Nationaliteten). Nu bagefter kan alle se, at det havde været Danskheden til Baade, om man paa Rødningegnen før havde lært at indrette Forsvaret for Nationaliteten efter de foreliggende Forhold.

Det var den stærke Udvandring for at undgaa den tyske Militæred, som svækkede. Man regner jo, at over 60,000 Nordslesvigere er udvandret i den første Menneskealder efter 1864, og at det har medført et økonomisk Tab af mindst 120 Millioner Mark.

I Haderslev Amt, med Undtagelse af Haderslev By, var Virkningen den, at Folketallet gik ned fra 52,077 i 1871 til 46,818 i 1895. Efter H. V. Clausen havde Haderslev Amt i 1893 ca. 2500 Gaarde med mindst 2 Heste. En Nedgang i Landbefolkningen paa godt 2 Personer for hver Gaard vil mærkes stærkt paa Ejendomshandelen, særlig da Nedgangen har sin Grund i Udvandring af Mænd i den kraftigste Alder og mellem disse atter forholdsvis flest Gaardmands-sønner.

I Rødningegnen (Fros og Kalvslund Herreder og Gram Godsdistrikt) med 614 Gaarde var Udvandringen mest gennemført og blev fortsat en Række Aar efter, at den i andre Egne af Nordslesvig var ophørt, saa det store Tab af fortrinligt Menneskemate-

riale og dermed følgende Kapital ramte haardest her. Men Svækkelsen af Evnen til at kunne holde Gaardene i dansk Eje mærkedes ikke straks. De udvandrede Fædre kunde i en Aarrække bevare Gaardene. Vel mærkedes det efterhaanden, at de, der styrede Landejendommene, blev gamle. Landbruget gik tilbage i Stedet for frem, Foretagsomheden aftog, og hele Tilstanden havde Karakter af en usund Holdenhen. Der bredte sig en ret almindelig Mistillid til Landbruget mellem saavel dets egne Udovere som andre, saa dets Kredit svækkedes, paa samme Tid som Pengene ellers var saa rigelige, at 8 af Haderslev Vesteramts Sparekasser kunde nedsætte Renten for Indskud til $3\frac{1}{2}$ %. Mellem dem var Sparekassen for Frøs og Kalvslund Herreder. De daarlige Tider for Landbruget drev Ejendomspriserne nedad. Nedgangen var større i Roddingegnen end i andre Egne af Nordslesvig, ja, der naaedes omkring 1890 et saadant Lavmaal, at Landejendommene kunde købes for Halvdelen, Trediedelen, i enkelte Tilfælde endog kun Fjerdedelen af, hvad de nu kan koste. Større Landejendomme var i det hele taget særdeles vanskelige at sælge. Naar der toges Hensyn til Værdiforøgelsen ved Bygninger, Besætning, Maskiner og Kulturforbedringer, bliver der alligevel til Rest en virkelig Stigning paa omkring 100 % fra den Tid til nu.

Efter 1890 kom Tilbageslaget. Nu maatte de gamle Gaardmænd afløses, og den naturlige Afløsning var landflygtig! Hullerne maatte fyldes enten af Folkfæller fra andre Egne af Nordslesvig eller af fremmede og fjendtligsindede sydfra. De fremmede kom først — takket være Nybyggerforeningen! 4*

Den begyndte med at skaffe sig Tilbud paa Gaarde, Landbolssteder og Huse med Jord til ved at henvende sig til de Landejendomsbesiddere, der maatte antages at ville sælge, og forresten ogsaa til andre, for at faa deres Ejendom paa Haanden til Salg. Derefter gjorde den Reklame over hele Tyskland for at hidlokke Købere. Der annonceredes, der gjordes opmærksom paa Foreningens Bestræbelser ved Artikler i en Række tyske Blade, og der blev henlagt Lister med Fortegnelse over de tilbudte Ejendomme i offentlige Lokaler. En saadan Liste fra 1896 viste Tilbud paa henved 200 større og mindre Landejendomme. Selv om der mellem disse kunde skønnes at være mange af den Slags Sælgere, der nok vil sælge, naar de faar en Overpris, saa var der dog alligevel over 100 Sælgere tilbage, der mente det alvorligt. I 1897 udsendte Nybyggerforeningen et flot udstyret Reklamehefte paa 29 Sider med Billeder fra Røddingegnen. Til Slut anførtes som »nogle Eksempler paa Landejendomme, der er til Salgs« ikke færre end 55 Ejendomme paa fra 1,9 Hektar til 166 Hektar og til Priser fra 2000 til 165,000 Mark. Man var ikke sparsom med Løfter, og Foreningen lovede al sin Medhjælp vederlagsfrit.

Der kom talrige Købere. Sekretæren, Amtsforstander Thiermann, har sikkert af og til haft Ulejlighed nok med at faa dem anbragt, som han nu vilde. Man læser det mellem Reklameheftets Linjer, hvor han omstændeligt og indtrængende lægger dem paa Sinde, at de endelig ikke maa bryde sig om, hvad de hører undervejs paa Jernbanen, i Postvognen og i Værts-husene, men kun maa følge de Anvisninger, Fore-

ningen giver dem. I et Tilfælde, formodentlig dog det sværeste, har vi haft Lejlighed til at kigge Amtsførstanderen i Papirerne ved en Salgsforretning. Det var ved at faa Carl Poppe anbragt i Brændstrup, i et Hus med $3\frac{1}{2}$ Hektar Land og en Ko — til Slut endda kun som Forpagter. Thiermann skrev i den Anledning 16 mest lange Breve, et Telegram og havde en personlig Forhandling med Poppe i Goslar. 2 Aar efter lønnede Poppe Møjen ved at fælde Thiermann. Med Flertallet af Køberne har Thiermann sikkert haft let Spil, ukendte som de var med Forholdene. Han fik mange Handler i Stand. Nybyggerforeningen røste sig af, at den i 1898 havde solgt 24 Landejendomme til Nybyggere og 1899 36. Efter dens egen Paastand skal den i 1899 ialt have medvirket ved Salget af 200 Landejendomme.

Ved Hjælp af Oplysninger, som H. P. Hanssen i 1898 indsamlede fra paalidelige Mænd i de angrebne Sogne, fandt han, at der i Tiden fra Nytaar 1893 til den 1. April 1898 paa Røddingegnen var solgt 49 Gaarde og 38 mindre Landejendomme, ialt 87. Sognevis fordeles de sig saaledes:

1898	Gaarde	mindre Landejend.	Ialt Landejend.
Lintrup	5	4	9
Hjerting		3	3
Skrave	4	2	6
Skodborg	14	9	23
Østerlindet	4	2	6
Gram	2	2	4
Fol	4	3	7
Hygum	3	2	5
Rødding	8	4	12
Jels	5	7	12

Lægges Nybyggerforeningens Tal for 1898 og 99 til, faaes 147, og da der ganske sikkert paa langt nær er solgt 53 Landejendomme til Nybyggere i 1891 og 1892, saa viser det en betydelig Uoverensstemmelse. I Aaret 1900 skal Nybyggerforeningen efter eget Sigende have medvirket ved Salget af 50 Landejendomme, hvoraf flere vil være fra Nybygger til Nybygger. Alt ialt gaar man dog vist ikke meget fejl i By ved at antage, at den har anbragt ca. to Hundrede tyske Nybyggere i Nordslesvig paa større og mindre Landejendomme. Er der i det paagældende Omraade 614 Gaarde og med Landbols- og Kaadnersteder ialt ikke over 1000 Landejendomme, saa blev derved hver femte Landejendomsbesidder en Nybygger. Disse tyske Nybyggere dannede en broget Skare — fra Lykkeriddere til solide Folk. Meget faa var dygtige Landmænd, dette Begreb bestemt som Evnen til at kunne faa et stort og vedvarende Nettoudbytte ud af Landejendommen. Mange var flittige, sparsommelige og overordentlig nøjsomme. Alle havde jo det tilfælles, at de til at begynde med stod fremmede over for Egnens Forhold. Mange fik derfor dyrere købt, end vedkommende Ejendom kunde have været købt for, og de fleste maatte betale rigelige Lærepenge, inden de fik lært at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor de var. Mange af dem var uforsigtige ved Omgangen med Ild, saa de fik nye Bygninger, ja i en enkelt By gjaldt det endog Flertallet af Nybyggerne. Politiet kunde dog ikke paavise, at det var sket med Forsæt. Ingen af Nybyggerne fik Betydning paa Egnen udover den Plads, de holdt besat. Jeg har personlig kendt 9 Ny-

byggere, og af dem vil jeg nævne 5, som boede paa det Omraade, jeg kendte bedst — to smaa Landsbyer.

A. var ivrig Fortyskningsmand og ondsindet, nøjsom og arbejdsom, klarede sig godt økonomisk. Han var ilde lidt.

B. var intelligent, men lad og ligegyldig med Landbruget, som ikke havde hans Interesse. Han var den flotteste af dem, men alligevel efter vore Begreber sparsommelig. Flink og hjælpsom og almindelig vel-lidt. Var ikke ivrig for Fortyskningen.

C. maatte kaldes en dygtig Landmand, var over-ordentlig arbejdsom, en ren Slider og nøjsom. Inde-sluttet, lidt skummel, ivrig tysk.

D. var en forhenværende Marketender, som havde sit Kendskab til Landbrug fra Boger. Han stiledede mod at drive kvægløst Landbrug, og levede i nogle Aar af at fortære Besætningen. Var Storskryder, men kunde ved Siden af være godmodig. Lod den forkuede Fa-milie besørge Arbejdet.

E. var flittig, stræbsom, nøjsom, lidet intelligent.

Alle fem var hæderlige Folk. Ingen af dem fik deres Bygninger fornyet ved Ildebrand, saa de maa for saa vidt kaldes en ikke helt karakteristisk Stik-prøve.

Ved Nytaarstid 1901 maatte Nybyggerforeningen standse sin Virksomhed*). Det blev en Skandale af Rang, som kommer godt op mod Skærbækkrachet. Det blev et slemt Stød for Lederne, men værre for Hjælperne. Amtsdommer Petersen holdt sig, Amts-

---

*) Hele Sammenbruddet findes udførligt skildret i H. P. Hanssen's „Køllerpolitikken“, hvortil der henvises.

forstander Thiermann maatte nedlægge sit Embede og drage sydpaa. Amtsskriver Brodersen, som Thiermann havde betalt Penge til Flugten, blev fanget og dømt for Underslæb og Bedrageri mod Optanter og i Forsikringssager. Amtstjener Wiese var anklaget for Underslæb, men unddrog sig sin Straf ved Flugt. Da yderligere Amtsretssekretær Wegener flygtede, medtagende Nøglerne til Amtsrettens Kasse, skrev »Schleswigsche Grenzpost«: »Tyskheden i Rødding er glad over, at Wegener endelig er stukket af, thi han har længe vakt Anstød ved sin tvivlsomme navnlig ogsaa liderlige, Vandel. Maatte det lykkes os at faa en ordentlig, om muligt en gift Efterfølger i Wegeners Sted.« Det lyder helt symbolsk, naar der fortælles, at Amtsdommer Petersen sagde, da han havde ladet Døren til Wegeners Lejlighed opbryde, og Luften fra de uhumske Stuer slog ham i Møde: »Na! dann wollen wir eine Cigarre anstecken«.

*

*

*

Selv om Nybyggerforeningen var brudt (den forsøgte forresten fortsat med en anden Bestyrelse, men uden Resultat), saa var der med Nybyggerne kommet et Befolkningselement ind paa Egnen, som vedvarende maatte øve en vis Virkning. Forholdsvis hurtigt maatte en Del Nybyggere sælge igen. De, der maatte sælge et Par Aar efter Købet, blev som Regel derved økonomisk afklædt. De, der kunde hænge ved Ejendommene en Del Aar, bjærgede sig ved Hjælp af de stigende Landejendomspriser. Den Del af dem, som kunde holde ud til Nutiden, har de sidste Aars *stærke*

Prisstigning paa Landejendomme gjort til velhavende Folk.

De første Salg af Nybyggergaarde skete til nye Nybyggere, og iøvrigt skete der ogsaa mange nye Salg af danske Landejendomme, efter at Nybyggerforeningen havde holdt op at virke, ved at de gamle Nybyggere drog nye til fra deres Hjemegn.

Aarhundredskiftet bragte den glædelige Forandring, at nu blev Kampen mod Nybyggeriet for Alvor taget op. Kampens Resultat blev saa forholdsvis godt, fordi den blev godt ledet, og fordi Forholdene havde udviklet sig saaledes, at Grundlaget var et andet end for 10 Aar siden. Ved Aarhundredskiftet er nemlig Vendingen i Folketallet begyndt. Udvandringen har været saa længe standset, at nu rykker der nye Skarer af Danske frem. De er dygtigere Landbrugere end de Gamle, de har Tro paa Landbrugets Fremtid, de har Mod paa at vove noget, og Konjunkturerne bærer med. Talmæssigt ses det af, at medens Folkemængden i Haderslev Amt med Undtagelse af Haderslev By, som nævnt, gik ned til 46,818 i 1895, stiger det ved Folketællingen i 1910 til 50,529, altsaa 7,9 %. Sønderborg Amt med Undtagelse af Sønderborg By, havde i 1895 26,772 Personer, men i 1910 29,867 — paa Grund af, at Udvandringen var ophørt tidligere, var Tilvæksten større, hele 11,2 %. Der blev Overskud af Købeevne, og den gik meget naturligt derhen, hvor der var Huller, saa Røddingegnen i Løbet af en halv Snes Aar nød godt af Indvandring særlig fra Sundeved. Den var vel ikke saa stor, at den kvantitativt kan have videre Indflydelse paa Folketallet, men kvalitativt har den haft

den allerstørste Betydning. De dygtige unge Sundevedboere har været i Besiddelse af megen Energi og Initiativ og medbragt betydelige Kapitaler, saa de har bjærget mange store Gaarde. Ogsaa Haderslev Østeramt og de sydlige Dele af Haderslev Vesteramt har ydet en ikke uvæsentlig Indvandring til Rødningegnen. Til Lintrup Sogn har f. Eks. denne danske Indvandring bestaaet i 9 unge Landmænd, som sidder med 9 Gaarde og Landbolssteder, tilsammen paa 354 ha. Jord, som har kostet 387,500 Mk. og nu er henimod det dobbelte værd. Det har ved denne Indvandring vist sig som saa ofte før, at en Omplantning af vaagne, oplyste Mennesker til en anden Egn virker æggende paa dem. Dette kan forklare, at de, der flyttede ud, synes dygtigere, end de, der blev hjemme.

For at belyse den Virkning, Nybyggerforeningen har paa Nutiden, har jeg indsamlet Oplysninger fra de Sogne, den har angrebet. Jeg har ikke dermed naaet det Antal Landejendomme, som Nybyggerforeningen har haft Indflydelse paa efter egne Opgivelser, og de er heller ikke overensstemmende med H. P. Hanssens Tal, men det er godt muligt, at ikke saa faa Tilfælde er undgaaet mine Hjemmelsmænds Opmærksomhed, særlig da der jo nu er gaaet en Aarrække siden de første Køb og Salg. Hovedparten af dem, der er overset, vil jo have udviklet sig til Danskhedens Fordel, da en Landejendom, som er i tysk Eje *nu*, ikke saa let overses. Jeg har, hvor det er muligt, medtaget Oplysningen om Priserne ved de forskellige Salg for at give Eksempler paa Prisstigningen. Oplysninger, jeg har indsamlet til et andet Formaals, viser, at Pris-

stigningen er større ved Køb og Salg fra Danske til Danske, end her, fordi Nybyggerne ofte har købt forholdsvist dyrt.

Sogn	Nr.	ha	Skatte- maal	Solgt af Danske t. Tyske Aar	For Mk.	Solgt Aar	For Mk.	Nuværende Ejer	Bemærkninger
Øster- lindet	1	14	110	1900		1910	11.000		
	2	23	95						Tysk
	3	24	309	1884		1907		Dansk	Solgt 90 og 1902 t. Tyskere
	4	35	442	1896		1912	62.000	Tysk	1905 t. Tyskere
	5	3,5	95	1900		1908		Dansk	
	6	40	390			1909	29.000	Dansk	
	7	15	163	1912				Tysk	
	8	2,5	20	1911	12.000			Tysk	
	9	35	310		22.500			Tysk	
	10	105	1355			1910	85.000	Tysk	} Sidst solgt uden Besætn. og Bygn.
	11	24	363	1896		1910	34.000	Dansk	
	12	54	418		55.000			Tysk	
	13	24	210			senere	35.000	Dansk	
	14	16	143	1900	17.000	senere	24.000	Dansk	Sidst uden Besætning
Rødning	1	33	300	1895	25.000	1907	50.000	Dansk	
	2	14		1899	12.500	senere	18.000	Dansk	
	3	9		1899	11.000	1905	18.000	Dansk	
	4	8		1903	7.500	1905	10.000	Tysk	
	5	6		1898	5.000	1908	9.000	Dansk	flere t. Ejere
	6	25		1896	15.000	1910	32.000	Dansk	flere t. Ejere
	7	3,5		1898	2.700	senere	3.500	Tysk	
	8	23		1895	8.000			Tysk	
	9	58	595	1895	36.000	1907	57.500	Dansk	
	10	40	442	1895	35.000	1906		2 Tyskere	Udstykket 15 ha t. Danskere
	11	23	280	1894	18.000			Tysk	
	12	36	378	1898	21.000			Tysk	Udstykket 20 ha i dansk Eje 1902 solgt til en T. for 58.000
	13	84	711	1895	37.000	1907	70.000	Tysk	
	14	20	194	1894	11.000	1913		Tysk	Udstykket 2,5 ha i dansk Eje
	15	19	183	1894		1899		2 Tyskere	Udstykket 8 ha i dansk Eje
	16	23	252			1902		Tysk	
	17	2,2	25	1896				Tysk	

Sogn	Nr.	ha	Statte- maal	Solgt til Danske o. Tyske Aar	ForMk.	Solgt Aar	ForMk.	Nuværende Ejer	Bemærkninger	
Rødning	18	9	77	1896	4.500	1900	7.000	Dansk		
	19	4	32	1896	5.000	1901		Tysk	Købt yderlig. 8 ha af en D.	
	20	2,5	34	1908	6.000			Tysk		
	21	4,3	30	1908				Tysk		
	22	7	54	1900	5.000	1914	15.000	Dansk	I Mellem- tiden	
	23	60	387	1901				Tysk	1 t. og 1 d. Ejer	
	24	65	565	1899				3 Tyskere	Udstykket i 3 Rentegaarde	
	25	9	89	1910				Tysk		
	26	13,5	151	1907		1914	28.000	Dansk	Solgt 1911 for 20.000 Mk. til en Dansk	
Hygum	1	12,5	75	1900	9.000			Tysk		
	2	14	90	1889	10.000			Tysk		
	3	30	200	1898	20.000			Tysk		
	4	12	90	189?	9.000			Tysk		
	5	45	350	189?	24.000			Tysk	Udstykket	
	6	12	100		13.000			Tysk		
	7	13			14.000			Tysk		
	8	10	55	1900	6.000	1907	14.000	Tysk		
	9	13	45	1900	4.000			Tysk	3 Gange solgt til Tyskere	
	10	13,5	65	1900	9.000	1912	30.000	Dansk		
	11	12,5	50	1900	7.000	1901	10.000	Tysk	1903 til en T. for 10.000, 1909 til en D. for 24.500	
	12	7,5	56	1900	6.500	1910	19.000	Tysk		
	13	11	80	1900	8.000	1909	11.000	Tysk	3 ha tilkøbt, fl. G. solgt til Tyskere	
	14	9	65	1900	8.000			Tysk		
	15	42	300	1901	27.000	senere	27.000	Tysk	3 ha frasolgt, 1908 solgt til en Tysker	
										26 ha
		16	10	60	1906	10.000		26.000	Dansk	16 ha. Denne solgt igen 1914 til en D. for 39.000.
									Tysk	
		17	13	150	1897	16.500	1910	18.000	Dansk	I Mellem- tiden solgt for 16.800 til en Tysker.
		18	2	10	1907	3.750	1911	5.500	Tysk	
		19	26	140			1902		Tysk	
		20	27	170	1913	28.500			Tysk	
		21	24	217	1911	32.000	1912	36.000	Dansk	
		22	3	15	1910	16.000			Tysk	Kro Tilkøbt 12 ha
	23	7	5	1909	2.500			Tysk		
	24	10	9	1911	2.000			Tysk		

Sogn	Nr.	ha	Skatte- maal	Solgt af Danske t. Tyske Aar	For Mk.	Solgt Aar	For Mk.	Nuværende Ejer	Bemærkninger
Fol	1	4,5	20	1912	8.000			Tysk	uden Besætn.
	2	5	26	1898	5.000	1912	11.500	Dansk	1 ha tilkøbt.
	3	8	20			1910	5.000	Dansk	3 tyske Ejere
	4	4,5	40			1895	9.000	Dansk	i Mellemtiden
	5	15		1904				Tysk	
	6	12	20	1900				Tysk	
	7	37	586		34.000	senere	60.000	Dansk	15 ha tilkøbt.
	8	45	400	1900				Tysk	
	9	30	400	1899	17.000	1911	50.000	Dansk	1899 uden Bygninger
Lintrup	1	18	172	1896	16.000			Tysk	Flere Gange s. til Tyskere
	2	24	240	1900	14.000	1908		Tysk	1907 dsk. Ejere
	3	14	100	1899	5.000	1905	7.000	Tysk	
	4	21	275	1899	21.000	1912	43.000	Dansk	4 ha tilkøbt
	5	15	80	1912	13.000			Tysk	
	6	18	155	1912	16.000			Tysk	Rentegaard
	7	13	190	1898	14.000	1909	22.000	Dansk	1905 til d. Ejere for 18.000 Mk.
	8	17	200	1903	28.000			Tysk	
	9	10	24	1906	2.500	senere	2.800	Dansk	Aftægt
	10	2,8	30	1900	2.000	1912	4.200	Dansk	
	11	10	150	1896	9.000	1904	11.000	Dansk	
	12	19	200	1907	15.000	1908	24.000	Tysk	
	13	12	69	1900	5.000	1911	11.400	Dansk	1906 til Dansk for 10.000 Mk.
	14	20	240	1896	21.000	1910	29.000	Dansk	4,4 ha frasolgt
	15	21	269	1896	23.000	1905	13.000	Dansk	sidstuden Bes.
	16	2,2	30	1898	1.800	1912	3.600	Dansk	1907 til Tysker for 2.500
	17	30	300	1911	34.000			Tysk	uden Besætn.
	18	40	400	1896	29.000	1908		Tysk	
	19	56	575	1896	33.000	1907	55.500	Dansk	en Tysker
	20	14	166	1898	14.500			Tysk	imellem
	21	7	70	1898	8.000			Tysk	
	22	8	80	1900	5-6.000			Tysk	
	23	6	69	1899	6.000	1912	18.500	Dansk	9 ha tilkøbt
	24	19		1900	7.500	1908	14.000	Blakket	en tysk Ejere
	25			1900	2.375	senere	2.100	Dansk	imellem
	26	6,5	53	1898	3.500	senere	7.000	Dansk	" "
	27	19	240	1900	22.000	1907	36.000	Dansk	" "

Sogn	Nr.	ha	Skatte- maal	Solgt af Danske t. Tyske Aar	For Mk.	Solgt Aar	For Mk.	Nuværende Ejer	Bemærkninger
Lintrup	28	40	550	1900	28.000	1911	78.000	Dansk	1906 til Dsk. for 52.000, denne købt Land for 7.000 dansk Ejer imellem.
	29	42	543	1897	33.000			Tysk	
	30	8		1897	3.400	senere	4.000	Blakket	
	31	19,5	284	1895	22.000			Tysk	
Hjerting	1	9,1	132	1896	6.500	1907	22.500	Dansk	Første Salg uden Besætn- Første Salg uden Besæt- ning, dansk Ejerimellem
	2	7,8	108	1899	8.000				
	3	19,1	85	1907	12.000	1909	16.000	Tysk	
	4	6,7	24	1899	3.500	senere		Svensk	
	5	6,6	23	1899				Tysk	
	6	10,6	35	1902	7.000	1906	9.000	Tysk	
	7	4,3	15	1899	590	1907	3.500	Dansk	
	8	12,7	47	1901	5.700	1906	11.000	Tysk	
	9	11	130	1897		1898	11.700	Tysk	
	10	3,3	11	1904		1906	4.000	Tysk	
	11	1		1904	3.600	1910		Tysk	
Skrave	1	37	421	1896	29.000			Tysk	uden Besætn.
	2	37	323	1895	27.400	1901	33.000	Tysk	
	3	12	34	1896	10.600			Tysk	
	4	52	565			1904	56.000	Dansk	
	5	34	231			1911	40.000	Dansk	
	6	10		1896	10.000	senere		Dansk	
	7	11	167	1900	12.000			Tysk	
	8	72	855	1898	65.000	1907	113.000	Dansk	
Skodborg	1	40		1894	28.000	1907	40.000	Dansk	
	2	25		1895		senere		2 Tyskere	
	3	22		1896	17.000	1898	17.000	Tysk	
	4	6		1890	8.000	1903	8.000	Dansk	
	5	6		1896	8.000	1906		Dansk	
	6	15			13.000			Tysk	
	7	6		1896	8.000	1906		Dansk	
	8	3		1896	4.500	1909		Dansk	
	9	32		1890	40.000	senere	75.000	Tysk	

Sogn	Nr.	ha	Skatte- maal	Solgt af Danske & Tyske Aar	For.Mk.	Solgt Aar	For.Mk.	Nuværende Ejer	Bemærkninger
Skodborg	10	21		1897	13.000	1906	22.000	Dansk	
	11	28			16.000	1911	31.000	Dansk	
	12	11		1897	9.000	1899	7.500	Dansk	
	13	7,5		1900	9.000	1908	10.000	Dansk	
	14	12		1903	10.000	1911	15.000	Dansk	
	15	16		1904	10.000	1909		Tysk	
	16	26		1906	28.000	1913	52.000	Dansk	

Sammenstilling.

I Sognet	er fra Danske af Tyskere	købt ha	Danskere	der nu ejes af			
				med ha	Tyskere	med ha	Bakke og Svenske med ha
Østerlindet	14	420,0	6	136,5	8	283,5	
Rødding	26	601,0	9	212,0	21	389,0	
Hygum	24	379,0	4	66,5	21	312,5	
Føl	9	161,0	5	99,5	4	77,5	
Lintrup	31	532,0	15	248,5	14	265,5	2 27,0
Hjerting	10	92,2	2	21,2	7	64,3	1 6,7
Skrave	8	265,0	4	168,0	4	97,0	
Skodborg	16	276,5	11	166,5	6	110,0	
Ialt	138	2726,7	56	1118,7	85	1599,3	3 33,7

I Talrækkerne er ogsaa medtaget Salg til Tyskere, efter at Nybyggerforeningen har ophørt med sin Virksomhed, fordi det til Dels er en indirekte Virkning.

Som man ser: Nybyggerforeningen har slaaet store Saar. Den kom over, hvor Gærdet var lavest. Den havde kun Lykke til at ramme saa haardt, fordi der var et aabent Sted, den blottede en Svaghed, som ikke før havde været tilstrækkelig paaagtet. Nu er Saaret forholdsvis godt begyndt at gro til. I de gode Byer (f. Eks. Skodborg og Brændstrup, hvor af 8 Ty-

skere kun 3 er tilbage) er Helbredelsen vidt fremskreden, i de mindre gode kun begyndt. Røddingegnen har kostet Nordslesvig meget. Først i den allersidste Tid er Landejendomspriserne stegne til en saadan Højde dér, at den ikke mere suger Mennesker og Penge til sig fra det øvrige Nordslesvig. Ja, at Ejendomspriserne i Røddingegnen nu endog er naaet højere end i de fleste andre Egne af Nordslesvig, det tyder paa, at vi nu er naaet til det Vendepunkt, da den vil til at afbetale sin Gæld. Det vilde jo ogsaa være urimeligt og Tegn paa Usundhed, om en af de nordligste Egne mere end forbigaaende skulde virke fortærende paa den nordslesvigske Danskheds Forraad af Mennesker og Kapital.
